

Janusz Lehmann

"Zbornik Zaštite Spomenika Kulture", T. XXII/XXIII, 1972/1973 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 28/2 (109), 169-170

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przedstawicielowi czechosłowackiej awangardy w architekturze.

(K. Kibic), *Vývojové tendence soudobé architektury a urbanismu (Tendencje rozwojowe współczesnej architektury i urbanistyki)*, ss. 249—250.

W dniach 13—15 czerwca 1971 r. w Ostrawie odbyło się seminarium poświęcone tendencjom występującym w ewolucji współczesnej architektury i urbanistyki, zorganizowane przez Sekcję Teorii Architektury Instytutu Badawczego Budownictwa i Architektury w Pradze oraz Instytut Badania Potrzeb i Prognoz Politechniki praskiej. Na program seminarium złożyło się 5 referatów oraz zwiedzanie wystawy poświęconej nowej Ostrawie i wystawy nowego środowiska bytowego pt. *Ostrava 72*.

(-jčř-), *Aktivni péče o památky lidové architektury v Jiho-moravském kraji (Czynna opieka nad zabytkami budownictwa wiejskiego w południowych Morawach)*, s. 251.

W notatce omówiono zorganizowany w lipcu i sierpniu 1972 r. przez Okręgowy Ośrodek Państwowej Opieki nad Zabytkami i Ochrony Przyrody oraz gazetę „Rovnost” w Brnie konkurs czytelniczy poświęcony ochronie zabytków architektury ludowej.

ICOMOS

(O. Šujanová), *Správa o činnosti československého komitétu ICOMOS (Sprawozdanie z działalności czechosłowackiego komitetu ICOMOS)*, ss. 251—252.

Członkowie komitetu czechosłowackiego uczestniczyli w Walnym Zgromadzeniu ICOMOS odbytym w Budapeszcie. W sprawozdaniu podano wykaz zorganizowanych przez ICOMOS w 1972 r. międzynarodowych kolokwium oraz kolokwium, w których ICOMOS uczestniczył lub był reprezentowany, a także kalendaria planowanych imprez ICOMOS na rok 1973 i 1974.

(J. Josefík), *Kongres ICOM v Madridé a IIC v Lisaboné od 2 do 14.X.1972 (Kongres ICOM w Madrycie i IIC w Lizbonie, 2—14.X.1972)*, ss. 252—253.

Pierwsza część kongresu odbywała się w madryckim pałacu kongresów, a całość programu podzielono na 24 sekcje robocze, zajmujące się specjalnymi zagadnieniami z zakresu konserwacji dzieł sztuki.

Druga część kongresu pod patronatem IIC odbywała się w Lizbonie przy udziale ok. 200 specjalistów z 32 krajów. W czasie kongresu otwarto wielką wystawę dzieł P. Kleo oraz pokaz konserwacji grafiki i papieru. W zakończeniu notatki zwrócono uwagę na kilka istotnych nowych technik konserwatorskich, które prezentowano w Lizbonie.

Stefan Rakowski

ZBORNİK ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE

Wyd. Jugoslovenski Institut za Zaštitu Spomenika Kulture, Beograd.

Tom XXII/XXIII (1972/1973), stron 145, ilustracje

In memoriam:

Dr France Stele (1886—1972), ss. 7—10.

I. Zdravković, *Namena spomenika pri njihovoj adaptaciji (Użytkowanie zabytków po ich adaptacji)*, ss. 11—12.

B. Masimović, *Jedinstvo funkcionalnih i estetičkih vrednosti gradskog centra Hvara. Problem preobražaja istorijskog jezgra Hvara prema potrebama zdravog i kulturnog života (Jedność wartości funkcjonalnych i estetycznych centrum miasta Hvar. Problem przeobrażenia historycznego zespołu Hvar dla potrzeb kulturalnego i zdrowego zamieszkiwania)*, ss. 13—19, 11 il., str. w jęz. francuskim.

Koncepcje planu uporządkowania urbanistyczno-architektonicznego zespołu centrum historycznego miasta Hvar.

Zespół murowany powstał w XIII/XIV w. Warunki życia w starych, częściowo zrujnowanych domach są niezgodne z wymaganiami higieny i komfortu. Uporządkowanie staromiejskiego zespołu winno być połączone ze stworzeniem jego mieszkańcom warunków zamieszkiwania zgodnych ze współczesnym stopniem ucywilizowania. W pierwszym etapie ulegną wyburzeniu domy brzydkie oraz zważające do budówki i szopy. Następnie zostaną restrytuowane budowle monumentalne, będące architektonicznymi akcentami zespołu, mianowicie domy podcieniowe, beszty i mury obronne, arsenał, katedra, teatr itd. W dalszej kolejności nastąpi konserwacja i adaptacja budynków mieszkalnych.

Dž. Čelić, *Zaštita urbanih cjelina u Bosni i Hercegovini (Ochrona zespołów urbanistycznych w Bośni i Hercegowinie)*, ss. 21—31, 11 il., str. w jęz. francuski.

Autor omawia zagadnienie związane z ochroną zespołu wokół dawnego rynku tureckiego w Sarajowie, otoczenia starego mostu w Mostar, miasta Počitelj — całkowicie wyludnionego w czasie wojny a obecnie ruchliwego ośrodka kulturalnego, naturalnego muzeum architektury, miasta Jajce, które zachowało ciągłość rozwoju urbanistycznego od czasów przedrzymskich, miasta Travnik — stolicy dawnych wężarów Bośni, i wreszcie całego zespołu miejskiego Sarajewa.

S. Nenadović, *Simboli graditeljskog poziva na spomenicima u Srbiji (Godła zawodowe architektów na zabytkach w Serbii)*, ss. 33—38, 17 il., str. w jęz. francuskim.

Opis 15 symboli architektów-muratorów, które zostały wykute na kamiennych ciosach i dekoracjach różnych zabytków w Serbii, pochodzących z XIII—XIX w.

J. Krunić, *Problemi zaštite i oživljavanja spomenika Bagdada (Problemy ochrony i reanimacji zabytków Bagdadu)*, ss. 39—50, 14 il., str. w jęz. francuskim.

Na tle rozważań historycznych autor kreśli koncepcje wartości zabytków tej miary, co stare zespoły miejskie Bagdadu. Omawiając powstawanie zabytków architektury w poszczególnych okresach historycznych, podkreśla ich wrośnięcie jako akcentów urbanistycznych w zespół miejski. Jako najważniejsze zadanie dla służby konserwatorskiej w Bagdadzie uważa odnowę wielkich tradycji twórczości architektonicznej, które pozwoliłyby na realizację współczesnej wizji nieprzemijającej świetności miasta „tysiąca i jednej nocy”.

K. Tomovski, *Konzervacija Velikih Terma u Stobima (Konserwacja Wielkich Term w Stobi)*, s. 51, 6 il., str. w jęz. francuskim.

W 1932 r. w ruinach miasta Stobi z epoki bizantyjskiej odkryto Wielkie Termy. W 1962 r. przeprowadzono wykopaliska kontrolne celem uściślenia ustaleń z 1932 r. i opracowania sprawozdania. Podano opisy dokonanych odkryć, określono trzy fazy budowy term w czasie od III do V w. n.e. Prace konserwatorskie, poza uwolnieniem obiektów od gruzu, powinny doprowadzić do zabezpieczenia reliktów, ucytlenienia ich z punktu widzenia funkcji poszczególnych części term i przynależności do określonej fazy budowy.

M. Čanak-Medić, *Cistercijski manastir u Konstanjevici i njegova obnova (Klasztor cysterski w Konstanjevicy i jego konserwacja)*, ss. 55—70, 11 il., str. w jęz. francuskim.

Klasztor, fundowany w 1234 r., rozbudowany został do potężnych rozmiarów. W 1786 r. przeprowadzono kasację zakonu i od tego czasu obiekt zaczął popadać w ruinę. Prace zabezpieczająco-renowacyjne podjęto w latach 1929—1931. W czasie pożaru w 1942 r. spłonęły dachy klasztoru. W 1944 r. runęły sklepienia kościoła klasztorowego. W 1956 r. runęła wieża kościoła. Do kolejnych prac zabezpieczających przystąpiono w 1957 r. Odbudowano wieżę i korpus kościoła, zakończono stan surowy budynku mieszkalnego klasztoru. Pozostały do wykonania prace wykończeniowe i adaptacja budynków do potrzeb nowego sposobu użytkowania.

M. G o j k o v i ć, *Arslanagića most — spavanje i rekonstrukcija* (Most Arslanagić — zabezpieczenie i rekonstrukcja), ss. 71—88, 21 il., str. w jęz. francuskim. Realizacja projektu budowy stacji hydroenergetycznej na rzece Trbišnjica związana była z koniecznością zabezpieczenia kamiennego mostu Arslanagić, wzniesionego w latach 1563—1575. Most ma 92,55 m długości i składa się z czterech łuków o różnej rozpiętości. Prace nad zabezpieczeniem mostu rozpoczęto w 1965 r. Most rozebrano, wszystkie elementy licowe oznakowano i przewieziono na nowe miejsce. Prace rekonstrukcyjne rozpoczęto w 1970 r. Wnętrze mostu wykonano z betonu. Oprócz oznakowania kamieni, przed rozebraniem mostu wykonano zdjęcia fotogrametryczne. Posłużenie się nimi w czasie montażu umożliwiło trafienie każdego kamienia dokładnie w swoje pierwotne miejsce. Prace zakończono w 1972 r.

M. L e s e k, *Ikonostas crkve sv. Petra i sv. Pavla u Berkasovu* (Ikonostas cerkwi Św. Piotra i Św. Pawła w Berkasovie), ss. 89—93, 6 il., str. w jęz. francuskim. Opis ikonostasu pochodzącego z lat osiemnastowiecznych XVIII w. Autorem ikon jest prawdopodobnie Kuzman Kolarić. Ikonostas był odnowiony w drugiej połowie XIX w. przez Pawła Čortanovića. Należy do najwyższej klasy dzieł plastycznych Wojwodiny drugiej połowy XVIII w.

Referaty wygłoszone na konferencji konserwatorów jugosłowiańskich w Nowym Sadzie (18—21.IX.1972)

V. B r g u l j a n, *Medusobni odnosi struĉnjaka, organizacija i organa u radu na zaštiti spomenika kulture u Jugoslaviji* (Współpraca między specjalistami, organizacjami i organami w pracy na rzecz ochrony zabytków Jugosławii), ss. 95—102.

V. T a t i ć, *Organizacija i rad Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture s posebnim osvrtom na saradnju sa struĉnjacima, organizacijama i organima u oblasti zaštite spomenika kulture* (Organizacja i działalność Biura terenowego dla ochrony zabytków ze szczególnym uwzględnieniem współpracy specjalistów, organizacji i organów władzy w dziedzinie ochrony zabytków), ss. 102—104.

B. L u ĉ i ć, *Potreba timskog rada pri zaštitnim zahvatima na spomenicima kulture* (Konieczność współpracy ekip w pracach nad ochroną zabytków), ss. 104—108.

B. Ź i v k o v i ć, *Prilog pitanja nove organizacije zaštite spomenika kulture u Srbiji (van pokrajna)* (Refleksje na temat nowej organizacji służby ochrony zabytków w Serbii (poza służbą terenową), ss. 108—109.

V. B o Ź o v i ć, *Saradnja konzervatora i urbanista jedan od neophodnih uslova za skladniji razvoj gradova* (Współpraca konserwatorów i urbanistów jeden z niezbędnych warunków harmonijnego rozwoju miast), ss. 109—113.

M. S a p u n d Ź i ć, *Hortikultura kao saradniĉka služba u oblikovanju i zaštiti spomeniĉkih vrednosti* (Hortikultura jako służba współpracująca w kształtowaniu i ochronie walorów architektonicznych), ss. 113—115.

I. Z d r a v k o v i ć, *ICOMOS — međunarodni savet za spomenike i spomeniĉke celine* (ICOMOS — Międzynarodowa Rada dla Zabytków Architektury i Zespołów Architektonicznych), ss. 115—117.

V. P o p a d i ć, *Uloga carinskih organa u zaštiti predmeta sa spomeniĉkim svojstvima* (Rola organów celnych w ochronie obiektów mających wartości zabytkowe), ss. 117—119.

P. M o m i r o v i ć, *O arhitekturi crkve Novog Hopova* (O architekturze cerkwi Nowe Hopowo), ss. 119—120.

B. B r u k n e r, *Problem zaštite višeslojnog lokaliteta Gomolava kod sela Hrtkovaca u Sremu* (Problem ochrony wielowarstwowej osady Gomolava koło wioski Hrtkovaca w Sremie), ss. 120—122.

V. P o p o v i ć, *Sirmijum — Koegzistencija antiĉkog i savremenog grada* (Sirmium — koegzistencja miasta starożytnego i współczesnego), ss. 122—124.

S. N e d v i d e k, *IstraŹivanja i konzervacija lokaliteta Dombo* (Studium i konserwacja osiedla Dombo), s. 125.

S. J o v a n o v i ć, *Manastir Bodan, arhitektura, konzervatorsko-restauratorski radovi i prezentacija* (Klasztor Bodjan, architektura, prace konserwatorsko-remontowe i sposób prezentacji), ss. 125—127.

O. M i l a n o v i ć J o v i ć, *O Źivopisu i ikonostasu manastira Bodana* (O malarstwie i ikonostacie klasztoru Bodjana), ss. 127—128.

L. S m a i l a ğ i ć, M. D a b i ć, M. H a b e k o v i ć i A. M o g u d, *Primjema elektroosmotske metode za sušenje zidova* (Zastosowanie metody elektroosmotycznej do suszenia murów), ss. 128—130.

M. P e t r o v i ć, *Konzervatorsko restauratorski radovi na braniĉ-kuli u Baĉu* (Prace konserwatorskie i remontowe na wieży Branica-kula w Baĉu), ss. 130—131.

V. B u n a r d Ź i ć, *Amam — IstraŹivanja i poĉetak zaštitnih radova* (Amam — studium i rozpoczęcie prac zabezpieczających), ss. 131—132.

S. J o v a n o v i ć, *Franjevaĉki samostan u Baĉu* (Klasztor franciszkanów w Baĉu), ss. 132.

N. B o Ź i ć, *Problemi zaštite nepokretnih i pokretnih spomenika NOB-e* (Problemy ochrony zabytków nieruchomych i ruchomych Narodowej Wojny Wyzwoleńczej), ss. 132—135.

Komunikaty wygłoszone na konferencji

I. Z d r a v k o v i ć, *Treća godišnja skupština ICOMOS-u Budimpešti* (Trzecie zebranie roczne ICOMOS-u w Budapeszcie), s. 135.

N. P e š i ć - M a k s i m o v i ć, *Zaštita spomenika narodne arhitekture — tema simpozjuma ICOMOS-a* (Ochrona zabytków architektury ludowej tematem sympozjum ICOMOS-u), ss. 135—138.

N. K a t a n i ć, *Savetovanje i kongres konzervatora Jugoslavije* (Narada i zjazd konserwatorów Jugosławii), ss. 138—139.

M. Š a k o t a, *Neka razmišljanja u vezi odnosa službe zaštite prema problemu nedozvoljene trgovine i izvoza predmeta sa spomeniĉkim svojstvima u inostranstvo* (Kilka refleksji dotyczących stosunku służby ochrony do problemu handlu i niedozwolonego wywozu zabytków za granicę), ss. 139—141.

Prikazy, knjiga i časopisa (Omówienie książek i czasopism) ss. 142—145.

Janusz Lehmann

MUSÉES ET MONUMENTS. Wyd. UNESCO w Paryżu.

Rocznik XIV: La conservation et la restauration des monuments et des batiments historiques (Konserwacja i restauracja zabytków oraz budynków zabytkowych), Paryż 1973, stron 288, ilustracje

Préface (Wstęp), ss. 5—6.

Tom XIV „Musées et monuments” zawiera artykuły omawiające doświadczenia zdobyte przez konserwatorów w wielu interesujących dziedzinach ochrony i konserwacji zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem dawnych materiałów budowlanych.

Les auteurs (Autorzy), ss. 13—14.

Podstawowe dane o wszystkich autorach.

P. G a z z o l a, *La restauration des monuments historiques* (Historyczny rozwój zagadnienia restauracji zabytków), ss. 15—32.

Autor stwierdza, że już od czasów rzymskich duże znaczenie przywiązuje się do restauracji zabytków architektonicznych. Restauracja jest procesem złożonym, bowiem budowle mają podwójną funkcję: jako dzieła sztuki i jako obiekty służące człowiekowi. Wszelka działalność konserwatorska odnosząca się do zabytków powinna mieć na uwadze zachowanie równowagi pomiędzy tymi dwoma